

بیماریهایی که از طریق آب منتقل می شوند:

الف: بیماریهای باکتریایی شامل:

۱- وبا: عامل مولد بیماری باسیل گرم منفی و بیروکلرا و بیوتیپ التور آن می باشد که پس از تکثیر در روده انسان نوعی آنترتوکسین تولید می کند و با اثر گذاشتن بر اپیتلیوم روده موجب دفع شدید آب و الکترولیت‌های بدن می گردد که از نظر بالینی با اسهال آبکی فراوان مشخص شده و در نتیجه دفع شدید آب مرگ پیش می آید. این بیماری از طریق آشامیدن آب آلوده به مدفوع انسان منتقل می شود.

۲- حصبه یا تیفوئید: عامل بیماری سالمونلا تیفی است، انسان تنها میزبان طبیعی آن بوده و انتقال آن از طریق آب و غذای آلوده به مدفوع و ادرار اشخاص بیمار و همچنین تماس مستقیم یا غیر مستقیم با بیمار صورت می گیرد. باکتری مولد بیماری وارد کیسه صفرا و کلیه و روده ها می شود. در مرحله اول تب بالا رونده، بی قراری و سپس ظهور دانه های سرخ رنگ و اسهال ایجاد و در صورت عدم درمان موجب مرگ می شود.

۳- پاراتیفوئید یا شبه حصبه: مولد بیماری سالمونلا پارا تیفی A.B.C می باشد. معمولاً از طریق آب و غذای آلوده به خصوص شیر، تخم مرغ و لبنیات و افراد ناقل سرایت می کند.

۴- اسهال یاسیلی یا دیسانتری باسیلی: عامل بروز انواع شیگلاها از جمله شیگلا دیسانتری، شیگلا فلکسنری، شیگلا بویدی و شیگلا سونئی است. از طریق آب آلوده به مدفوع انسان منتقل ولی عامل اصلی انتقال آن مگس است و همچنین از راه مصرف مواد غذایی که به وسیله افراد ناقل آلوده شده اند نیز انتقال می یابد. خطرناکترین شیگلا، دیسانتری است که با حالات شدیدی از درد شکم، تب، اسهال خونی ایجاد و اغلب کشنده است.

۵- لپتوسپیروزیس: به وسیله لپتوسپیراها که از دسته اسپروکتها است منتشر میگردد. عامل مولد از طریق ادرار از بدن میزبان خارج می شوند و در آبها، استخرها، و رودخانه ها با جریان ملایم زندگی کنند و در نتیجه افرادی که در این آبها شنا در معرضند و از طریق دهان، سوراخ بینی و پوست نخراشیده به بدن انسان نفوذ و علائم بالینی بیماری همراه تب، یرقان، خونریزی و اختلالات کلیوی و در نهایت مرگ است.

ب : بیماریهای پروتوزوئری شامل:

۱- آمیبیاز و اسهال آمیبی: عامل بیماری آناموبا هیستولیتیکا است که در روده بزرگ زندگی و تولید کیست می کند. کیست از طریق مدفوع دفع و با خوردن آب و غذای آلوده به کیستها و تماس مستقیم با افراد ناقل آلودگی منتقل می گردد. در بدن میزبان جدید کیست تبدیل به فرم فعال شده و با حمله به مخاط روده بزرگ ایجاد ضایعه می کند.

۲- ژاردیازیس : عامل آن ژاردیا لامبلیا است. اغلب بدون نشانه بالینی است ، اما ممکن است به صورت اسهال حاد و مزمن ظاهر کند. انتقال آن از طریق آب و غذای آلوده صورت می گیرد.

۳- بالانتیدیاژیس : پروتوزوئری که مژه دار است و بالانتیدیم کلی است که با وارد شدن کیست آن از طریق آب و غذای آلوده منتقل می گردد و علائم بالینی آن اسهال خونی است.

ب : بیماریهای ویروسی شامل:

۱- بیماریهای ناشی از ویروسهای کوکساکسی : عبارتند از : مننژیت آسپتیک، عضله درد اپیدیمیک، تب ناشناخته همراه با راش ، میوکاردیت نوزادان و عامل اصلی تولید اسهال در کودکان و نوزادان و نوجوانان است.

۲- بیماریهای ناشی از اکو ویروسها : عبارتند از : بیماری تب دار همراه با راش ، اسهال خفیف و عفونت خفیف بخش فوقانی دستگاه تنفس.

۳- گاسترو آنتریت ویروسی : دو گروه اصلی ویروسها به نام روتا ویروسها و پاروویروسها عامل بیماری است. روتاویروسها عوامل اپیدیمیک گاسترو آنتریت در دنیا است و در پاییز و زمستان در کودکان ۶ تا ۲۴ ماهه شیوع پیدا می کند. پارو ویروسها هم عامل بیماری در افراد بالغ است. اسهال ممکن است ۵-۸ روز ادامه یابد و به دنبال آن مدفوع پر چربی دفع می گردد.

۴- پولیومیلیت : عامل آن پولیوویروسها است که در غشاء مغز تولید عفونت کرده و بیماری مننژیت ایجاد می کند ، همچنین در تولید فلج مؤثر است. ویروس از طریق منابع آب تصفیه نشده ، تماس مستقیم با افراد بیمار و همچنین غذای آلوده به مدفوع بیمار منتقل می گردد.

۵- هپاتیت : ویروس مولد از طریق مدفوع دفع می گردد. انتقال بیماری از طریق تماس مستقیم با افراد بیمار و آب و غذای آلوده صورت می گیرد. علائم بالینی شامل تهوع، استفراغ، بی اشتها، حساسیت کبدی ، نکرور حاد کبدی و حتی مرگ می باشد.

ت: بیماریهای ناشی از کرمها شامل:

۱- شیستوزومیازیس: عامل بیماری کرمهای قلابدار به نام شیستوزومها است که در رگهای مثانه یا روده بزرگ به سر می برند و تخمهای خود را از راه ادرار و مدفوع خارج می سازند. علامت مشخصه آن دفع خون همراه با ادرار است. معمولاً به طور وسیعی باعث آسیب کبد و سایر اندامهای حیاتی بدن می گردد. با کلر زنی آب می توان از وقوع بیماری پیشگیری کرد.

۲- درماتیت شیستوزومی یا بیماری خارش شناگران: لارو شیستوزوم از بدن میزبان واسط یعنی حلزون خارج شده و به پوست انسان نفوذ می کند.

۳- آسکاریازیس: به وسیله آسکاریس لامبریکویدس تولید میشود. تخم حاوی لارو از طریق آب و غذای آلوده به مدفوع انسان منتقل می گردد. این کرم در انسان سبب ضعف، لاغری، دل درد، ناراحتی ریوی و سرفه می گردد.

۴- دراکونکولوس یا تب گینه: به وسیله دراکونکولوس مدیننسیس انتقال می یابد. ماده این کرم در پوست ایجاد تاول می کند که اگر در آب شکفته شود لاروهای آن وارد آب شده و از طریق آشامیدن این آب آلوده، وارد بدن می گردد. لارو میزبان واسط یعنی سیکلوپس در بدن تولید عفونت می کند.

۵- بیماری ناشی از کرمهای قلابدار: کرم بالغ این انگلها در روده باریک انسان زندگی میکند و تخم خود را از طریق مدفوع دفع می کند. لارو آزاد شده از تخم انگل از طریق آشامیدن یا تماس پوست و مخاط وارد بدن می شود و در ریه انسان بالغ شده و ایجاد کم خونی و ضعف شدید می نماید.

تهیه کننده: قاسم قنبری- کارشناس بهداشت محیط معاونت امور بهداشتی